

ctie volgens
ijn dient te
en reglemen-
dand". Maar,
trôle niet
or leeningen
d op korten
l de contrôle
ren contrôle
deviezen
ander insti-
ging van hun
het het be-
eld, de staat,
et over den
object, maar
st buitenland
welke streeft
ou zelfs (in-
landsche om-
bsolute con-
vergaan.

trôle zal er
w.z. de kracht
bij het vast-
nis zijn. De
nd gevolgd
; landen met
efonds werkt
et deviezen-
ezen of clea-
zonder meer
land, die ge-
onomie werkt,
illende wijzi-
n te brengen.
gelden geheel
dollar of aan
en. De beslis-
onds in dezen
uiten de con-
thamen staat,
or den econo-
dus van die

kwestie eener
is, en waar-
olitic in den
doel, dat de
le bestrijding
rationalisatie-
ctiek van een
akelijke voor-
de moeilijk-
oor nog ster-
is een utopie;
volzijn is het
i lichaam, dat

sgesondheid.⁵⁾
naast de Ned.
ezondheid nog
or psychische
is niet beant-
; dat het uit-
de zucht naar
d het vormen
vante, partijen
rwachten zou
tot afscheiding
rek aan waar-
ke en nuttige
oor geestelijke
nog verriicht,
gingen zijn op-
ndige redenen,
overwegingen,
wegen te gaan
bereid om met
ten te werken.
tegen zou ook
oodra men de
ienische geest-
eid in de praec-
onmogelijk en
ndelen een of
ing tot richt-

zoo terecht,
raking met de
tingen omtrent
ie-aanvragen der
elzaamheden der
ter:
ychiatrische aan-
nderen met psy-
zeuww- en ziele-
r geestelijk-hygi-
bied.

incipieel karakter

onder haar toezicht werkt, een productieplan uit-
werkt, voor welks slagen een reeks maatregelen
toegepast moeten worden.

Drs Truyen voelt heel goed de moeilijkheden:

„Bij de productieregeling komen reeds zulke in-
gewikkelde en omvangrijke economische proble-
men naar voren", luidt het, „dat men zich afvraagt,
of het mogelijk is, dat de staat deze alle kan over-
zien, contrôleeren en besturen, of de „Wirtschafts-
rechnung" door de overheid ook economisch doel-
matig kan geschieden en tenslotte hoe de over-
heid dit economisch beheer kan voeren".

„Indien het inderdaad mocht gelukken de vraag
naar de mogelijkheid van de „Wirtschaftsführung"
door de overheid principieel en ook praktisch, en
tevens economisch-doelmatig op te lossen, zou
daarmede eveneens zijn gegeven de op-
lossing van de economisch doelmatige
beheersing van de techniek".

Het is dus geenszins zijn bedoeling het complex
der opgesomde maatregelen (direct) in te voeren.
Zijn beschouwingen zijn voornamelijk als pro-
bleemstelling bedoeld. Vandaar dat hij vraagt na
te gaan of de geleide economie inderdaad econo-
misch mogelijk zal zijn. Is eenmaal, zoo zegt
hij, de mogelijkheid van economisch beheer
gegeven, dan zal nader overwogen moeten worden,
in hoeverre dat beheer in verband met andere
te stellen culturele doeleinden, economisch
doelmatig kan worden gevoerd. Hij wenscht
het oordeel over die theoretische (principiële)
mogelijkheid en de praktische mogelijkheid
streng te scheiden. „Er bestaan breede kringen",
lezen we, „in het praktische bedrijfsleven onder de
theoretici op economisch gebied, en niet in het
minst bij de overheidsinstanties, die de praktische
en theoretische mogelijkheid door elkaar halen,
en hij gebreke van een thans bestaande behoer-
lijke oplossing, de principiële mogelijkheid ont-
kennen".

Die kwestie van „principiële en praktische mo-
gelijkheid eener geleide economie" is inderdaad
zeer belangrijk. Er zullen maar weinigen zijn, die
die het economisch leven aan het vrije inzicht
en het vrije streven van den individueelen mensch
willen overlaten. In onze kringen zeker niet. Want
wij belijden, dat de mensch in al zijn begeeren en
doen aan Gods wet gebonden is. En verder dat
het geheele economische leven aan dienzelfden
Wetgever onderworpen is en dat dus de indivi-
dueele mensch op dat gebied zijn roeping als
schepsel Gods heeft te vervullen.

De mensch, die zich door zijn vrij inzicht en
vrije streven wil laten leiden is de zich autonoom
wanende mensch, de mensch, die door de mo-
derne persoonlijkheidsgedachte wordt beheerscht.

En evenmin kan de leiding van het economisch
leven aan het „vrije inzicht", den „autonomen"
Staat in handen worden gegeven. Ook de overheid
is aan Gods geboden onderworpen. Zij kan slechts
haar macht aan haar Heer ontleenen; zij regeert
krachtens Gods ordinantiën. Vandaar dat de ge-
loovige geen tegenstelling aanvaardt tusschen een
overheid, die aan Gods geboden gehoorzaam is
en zijn eigen verlangen. Zulk een tegenstelling kan

datgene wat behoort te geschieden zullen laten be-
heerschen door de grondgedachten eener socio-
logie, die de menselijke samenleving ziet als
norm voor en als doel van alle handelingen, dan
wel, dat wij gelooven, dat voor alle levensverhou-
dingen God de Souverein is, naar Wiens wil en
naar Wiens orde alle dingen zullen geschieden.

Maar ook wanneer men gelooft in het Oppor-
wezen is een gezamenlijk optrekken ter behartiging
van de belangen der geestelijke volksgezondheid
niet mogelijk. Want gelijk het leven beheerscht
wordt door beginselen, wordt ook de zaak van
de geestelijke volksgezondheid beheerscht door be-
ginselen. En onze beginselen zijn te zeer onder-
scheiden van bijv. die der Roomsch-Katholieken
dan dat men zich in één vereeniging zou kunnen
laten vinden.

Juist omdat wij, als Protestantsche Christenen,
talloze problemen nu eenmaal anders zien dan
onze neutrale, niet-Christelijke, landgenooten of
onze Roomsch-Katholieke mede-Christenen en niet
minder om het feit, dat deze andere zienswijze
ten nauwste samenhangt met de wijze, waarop
deze problemen uit den weg dienen te worden ge-
ruimd, is het bestaan van afzonderlijke religieuze
vereënigingen op psychisch-hygiënisch gebied ge-
rechtvaardigd.

Voor de beweging voor geestelijke volksgezond-
heid toch — en hiermede keeren wij terug tot ons
uitgangspunt — is het godsdienstig element van
zeer groote betekenis. Alle hygiëne, maar inzon-
derheid de psychische hygiëne, grijpt terug op het
ethische leven, op zedelijk-geestelijke bereidheid
om te gehoorzamen aan de eischen door de
hygiënist gesteld, grijpt terug op zelfbeheer-
sching en onthouding, op zelftucht en bereidheid
tot het offer.⁶⁾ En het ethisch, zedelijk, leven staat
op zijn beurt in nauw contact met den godsdienst.
Er is nu eenmaal geen waarachtige zedelijkheid
mogelijk zonder religie. Immers onze verhouding
tegenover onszelf en den naaste steunt op onze

5) Vgl. Dr. J. van der Spek; l.c., blz. 51.

alleen daar optreden waar de mensch zijn eigen
wetgever wil zijn en waar de Staat autoritair is.
Daarom voegt de geloovige zich in een leiding van
het economische leven, die haar kracht en haar
wetten niet bij zichzelf zoekt, maar bij den Heer
van alle leven. Misschien wordt dat wel eens ver-
gelen, wanneer men het „particuliere initiatief" als
het eenige middel voor de overwinning der econo-
mische moeilijkheden aanbeveelt.

De critiek, welke de onmacht en den onwil van
het individu tot het bouwen eener geordende
samenleving ontdekt, heeft zeker recht van be-
staan. Met dezelfde kracht kan zij zich ook tegen
den modernen autoritair staan richten. Er be-
staat merkwaardige overeenkomst tusschen het
karakter van den zich autonoom wanenden mensch
en den machtsstaat. Beide organismen erkennen
geen verbanden en geen wet boven hen. Hun
hoogste doel is het eigen belang. Aan dat streven
wordt de moraal geheel ondergeschikt gemaakt.

Het beroep op de vrijheid van het particuliere
initiatief, (en die van den staat om datgene te
doen, wat hij op een bepaald oogenblik nuttig
acht) wordt dikwijls verdedigd met te wijzen op
het doel, waarop dat initiatief zich richt: de econo-
mische welvaart. Men zij met die leuze voor-
zichtig. Bij den strijd om dat doel te bereiken,
openbaren zich dikwijls groote belangen-tegen-
stellingen, die het ware karakter van het streven
onthullen.

Die belangen tegenstellingen vormen ook het
grootste gevaar voor het welslagen eener geleide
economie.

Drs Truyen schrijft dat voor de huidige moderne
maatschappij, met name voor West-Europa, de
absolute vorm van vrijheid of die van gebonden-
heid niet de de gewenschte oplossing brengt. Vol-
komen juist; de sociale wetgeving heeft de „absolu-
te vrijheid" (gelukkig aanzienlijk beperkt; de
veel gesmaade crisis-politiek heeft het economisch
leven aan strenge voorschriften onderworpen; men
denke slechts aan de maatregelen op het gebied
van land- en tuinbouw, aan de contingenten en
uitvoerregelingen. De „mengvorm" van vrij-
heid en gebondenheid kent ons land reeds. Zulk
een „mengvorm" (laten we dit minder gelukkige
woord nu overnemen; minder gelukkig als uit-
drukking voor de bestaande omstandigheden; min-
der gelukkig als doelstelling) kenmerkt zich echter
door het bestaan van aanzienlijke spanningen, die
voortdurend onaangename verschuivingen in het
organisme, dat dien vorm bezit, veroorzaken.

Het artikel, dat Drs Truyen schreef, toont nu
duidelijk in welke richting die spanningen wer-
ken. Het stelsel zal pas tot rust komen wanneer
het aantal vrijheidsgraden sterk verminderd is.
Want deze geleide economie kent nog geen rust.
De gevolgen eener algeheele productieregeling,
door de overheid bestuurd, zijn niet te overzien.
Het is al eerder opgemerkt: iedere moeilijkheid
in de functionering van het systeem zal om
„krachtiger maatregelen" roepen. De regulatie van
den import wordt gevolgd door die van den ex-
port, door die van het verbruik, door die van
de kapitaalsinvesteringen, van den arbeid, en

verhouding tot God. De tweede tafel der Wet kan
zonder de eerste niet gehandhaafd worden. Laat
men de eerste tafel los, dan laat men God los en
is de weg vrij voor het loswrikken der zedelijkheid.

Het religieuze leven van den mensch werkt daar-
om in hooge mate praeventief (voorkomend), wan-
neer het er om gaat de verstoringen van de geeste-
lijke volksgezondheid tegen te gaan. De godsdienst
kan voorkomen, dat de mensch op de vlucht gaat
voor zichzelf, voor zijn gezin, voor zijn arbeid,
omdat juist de godsdienst den mensch stelt voor
allerlei verantwoordelijkheid: voor die ten op-
zichte van zichzelf, van zijn kinderen, van zijn
naaste. Menigeen, zegt Van der Spek⁶⁾ zoo juist,
kan slechts daarom geestelijk gezond blijven, om-
dat hij in de religie het middel had om allerlei
gedachten onschadelijk te maken. De religie doet
bewust onder de oogen zien en voorkomt dikwijls
de verdringing van allerlei geestelijk schadelijke
gedachten naar het onbewuste zieleleven, van
waaruit zij haar nadeeligen invloed zouden kun-
nen doen gelden in het bewuste zieleleven. De
godsdienst verhindert vaak de vlucht in allerlei
zenuw- en zieleziekten en beschut tegen al te
heftige spanningen.

De godsdienst werkt echter niet alleen voor-
komend, praeventief, maar ook genezend, curatief,
omdat zij aantoonst het onlosmakelijk verband tus-
schen zonde en ziekte, omdat zij bloot legt de
diepste oorzaak van alle stoornissen (en afwijkin-
gen) op psychisch-hygiënisch gebied en den weg
aanwijst om uit dit moeras der zonde te geraken.
Dit feit is van fundamentele betekenis, want in
wezen hangt elke bedreiging, elke stoornis of af-
wijking der geestelijke volksgezondheid samen met
de omstandigheid, dat de zonde een breuk in het
leven deed komen. Wie daarom den mensch hel-
pen wil zonder voor het geweldige feit van de
zonde oog te hebben zal immer bedrogen uit-
komen en op het oogenblik, dat hij meent de
geestelijke volksgezondheid bevorderd te hebben,

6) l.c., blz. 72.

zoovoorts. Alles in het belang van de opheffing
der rationalisatie-werkloosheid.

Dat zijn de groote moeilijkheden, waarvoor we
staan. Zij zijn mede een gevolg der snelle tech-
nische ontwikkeling, die verschillende gebieden van
elkaar scheurde.

„De concrete omstandigheden", luidt het, „zul-
len tenslotte, bij de vaststelling van de definitieve
gedaante der economische organisatie van de maats-
chappij, den doorslag moeten geven voor de mate
van gebondenheid".

Nee! Want wanneer de leiding dit „beginsel"
aanvaardt, is het einde de absolute vorm van ge-
bondenheid. Het kost haar weinig om die „con-
crete omstandigheden" te vinden, die zij noodig
heeft.

Den „doorslag" moet geven de eisch tot het
vormen eener samenleving, waarin gerechtigheid
heerscht.

Het behoort tot de tragiek van dit leven, dat
steeds een compromis gezocht wordt tusschen
„principiële en praktische mogelijkheid".

De eisch tot principieel onderzoek der huidige
maatschappij en het bepalen der richting, waarin
zij zich moet ontwikkelen, klemmt.

A.

B. t. B.

HET BOEK VAN DE WEEK

Parafrase van den Bijbel.

Paraphrase Heilige Schrift. Paraphrase van
den brief aan de Romeinen, door C. Vonk.
— T. Wever, N. V., Franeker.

De parafrase is een oud bedrijf.

Bij de Grieken werd ze, als rhetorische
parafrase, beoefend in de rhetorenscholen,
voornamelijk met het doel, de noodige vaardig-
heid bij te brengen in het aanwenden van steeds
nieuwe woorden en zinswendingen in betrekking
tot dezelfde zaak. Ze is in dezen vorm vooral bij de
sofisten gebruikelijk geweest. Deze rhetorische
parafrase heeft veel van een woekerplant en kan
ons niet bekoren.

Doch later ontstond bij de Grieken de gram-
matische parafrase. Zij werd niet geboren
uit behoefte aan oratorische pronkerij, doch uit
den nood der practijk; en daarom reeds is ze ons
liever dan de rhetorische parafrase der sofisten.
Zoomin als nu een niet-deskundige de voortbreng-
selen der middeleeuwsche Nederlandsche letter-
kunde lezen kan zonder vele verklarende noten,
kon in den tijd van het Hellenisme een goed ver-
staander van het Grieksch, dat in den omgang ge-
bruikelijk was, lezen en verstaan de dichtwerken
der Grieksche oudheid, geliefde poëzie als van
Homerus. Aldus ontstond uit de behoeften der
practijk de vakwetenschap der literatuurbeoefening,
die kwam tot het uitgeven der klassieke ge-
dichten met min of meer uitvoerige verklaringen.
De commentaar, het boek, dat een ander boek
uitlegt, exegetiseert, ontstond. Een zeer prac-

elders het kwaad met vernieuwde woede zien uit-
breken. Want niet alleen in algemeenen zin, maar
ook in zeer bijzonderen zin geldt de waarheid, dat
er verband is tusschen zonde en ziekte. Is het mis-
bruik maken van alcohol niet een zonde der on-
matigheid en het morfinisme niet een zonde
van onverantwoordelijkheidsbesef en van een
vlucht uit de werkelijkheid? Is prostitutie niet een
zonde der onkuisheid en overspel niet een zonde
van een niet beheerschen der sexueele drift? Da-
arom alleen hij, die de zonde niet voorbijziet,
maar als grond erkent van alle disharmonieën op
psychisch-hygiënisch gebied, zal, door haar in het
geloof te bestrijden, in waarheid geestelijke volks-
gezondheid kunnen beoefenen. Aldus maakt de
religie gevaarlijke, ziekteverwekkende conflicten
onschadelijk. Zij levert voor allerlei teleurstelling
door en in menschen een waardevolle vergoeding.
De religie beijvert zich voor reclasseering, zij be-
drijft barmhartigheid. De godsdienst zoekt het ver-
loren en streeft naar een geestelijk reveil. Zij
jaagt na de gemeenschap der heiligen als gemeen-
schap ook van volkomen geestelijk gezonden.

Nog eens — wat is geestelijke volksgezondheid?
Is het alleen maar het gezond-houden van de ziel
langs den weg van de bestrijding van ziekte-oor-
zaken als: erfelijke belasting, kiembeschadiging, al-
coholisme, morfinisme, prostitutie e.d.? Ja en
neen. Ja, in zoover het bestrijden van al deze
schadelijke invloeden inderdaad tot verbetering en
verhooging der psychische hygiëne voert. Neen,
in zoover men de geestelijke volksgezondheid uit-
sluitend tot dit doel zou willen bepalen. Want ge-
zond, waarachtig gezond, is niet hij, die lichame-
lijk en geestelijk in evenwicht is, hoe vitaal hij
overigens ook moge zijn, maar gezond, waarachtig
gezond, is alleen hij, die Gode dankbaar is voor de
verlossing door Christus uit zijn zonde en ellende.

D.

A. C. D.

7) Vgl. Dr. A. Hütter: Zorg voor de geestelijke gezond-
heid. Horizon, Dec. 1934, blz. 79—80.

tische vorm van den beknopten commentaar werd de parafrase, van de rhetorische gemeenlijk onderscheiden als de grammatische, naar den titel van grammatische techné, die de vakwetenschap der literatuurbeoefening gekregen had. Hoe langer hoe meer beoogde men met dezen vorm van een uitleggend geschrift de groote massa, die voor de literatuur van den classieken tijd belangstelling koesterde, te bereiken.

En toen het een keer was gekomen tot dezen opzet van een populair commentaar bleek ook een dergelijke grammatische parafrase zeer geschikt om te dienen in plaats van een vertaling. De Ouden hadden een veel vrijere opvatting van een vertaling dan wij, althans dan de meeste der tegenwoordige literatoren. De grenslijn tusschen een vertaling en een parafrase in den geest der grammatikoi trokken zij menigmaal niet scherp. Des te beter kon een parafrase van „buitenlandsche“ letterkundige werken bij hen ingang vinden.

Zoo is het te begrijpen, dat christelijke auteurs naar het middel van de parafrase grepen om de Heilige Schrift voor den gewonen man beter verstaanbaar te maken. In den tijd, dat het Grieksch nog de taal was, die overal in „de geheele wereld“ van Lukas 2:1, in het Romeinsche Rijk, verstaan werd, was een vertaling van het Nieuwe Testament niet noodig. Het was geschreven in dat algemeen verstand Grieksch. En voor het O. Testament had de kerk, die Grieksch verstond, de Joodsche vertaling der Zevenig, de Septuaginta. Maar juist een vertaling van de ééne taal in de andere maakt een geschrift niet in ieder opzicht begrijpelijk voor wie de vreemde taal niet kent. Vooral is dit het geval bij een vertaling uit een Semietische taal als het Hebreeuwsch in een niet-Semietische, als het Grieksch. Voor een boek van het Oude Testament is het dan ook geweest, zoover wij weten, dat men naar het hulpmiddel van de parafrase het eerst gegrepen heeft. Een leerling van Origenes, Gregorius de Wonderman, verzorgde een Metaphrasis eis ton ekklesiastên Salomontos, een metafrase of parafrase van De Prediker van Salomo.

De oud-christelijke literatuurgeschiedenis kent sindsdien vele parafraseerende geschriften; vaak gaf men — onder invloed eenigszins van de doelstellingen der rhetorische parafrase, en ook tengevolge van een richting in de literatuur, die zich op wat wij nu maar noemen berijming van klassiek proza toelagde — een parafrase in dichtvorm. Er zijn overleveringen over een berijming van de historische boeken van het Oude Testament tot op de geschiedenis van Saul in 24 boeken, in de versmaat van het heldendicht; van de toepassing van allerlei literatuurvormen als de tragedie en de ode op bijbelsche stof; en van de omwerking van de evangeliën in Platonische dialogen. De beroemdste parafrase op rijm, in hexameters, is wellicht uit dien tijd wel die van Nonnos van Panopolis op het evangelie van Johannes.

Maar behalve dat men een doorlopende parafrase gaf van bijbelboeken of van een afgeronde stof, boden de christelijke schrijvers van commentaren op de Schrift in hun exegetisch werk menigmaal een parafrase ter opheldering van een moeilijke plaats of om hun exegese samen te vatten. Zoo kwam de parafrase weer in den commentaar terecht.

Het is met name Erasmus geweest, die beide vormen om het resultaat van exegetisch werk door te geven en het verstaan van de Schrift te dienen, weer uiteen heeft gehaald. Hij gaf, afzonderlijk van zijn *In Novum Testamentum Annotationes* een dik boek *Paraphrases in univ. versum Novum Testamentum*. Het was in het Latijn geschreven; maar om de goede hulp, die een parafrase aan eenvoudige geloovigen voor hun bijbellectuur kan bieden, werd het in het Nederlandsch vertaald door Elbert de Veer.

Sedert Erasmus het handwerk der parafrase weer opnam, is het nog menigmaal beoefend, voor populaire doeleinden zoowel als voor wetenschappelijke. Beroemde exegeten als Semler en Köhler hebben er hun tijd aan gegeven. Van de pogingen, die in onze eeuw in Duitschland ondernomen zijn om een goede parafrase voor het volk te geven, is de bekendste en de omvangrijkste de A. B. U., de Auerbacher Bibel-Umschreibung, waaraan Pfr. A. Zenker sinds twintig jaren onverdroten werkt, en waarvan reeds menig deeltje uitkwam, doch waarvan ook heel wat niet kan worden uitgegeven wegens geldgebrek.

En nu komt daar de uitgeverij T. Wever N. V. te Franeker op onze boekenmarkt met een program voor een *Paraphrase Heilige Schrift*, waarvan een eerste deeltje, de bewerking van Romeinen, door Ds C. Vonk, verscheen in keurige uitvoering.

In het historische schetsje hierboven poogden we iets van de beteekenis dezer gebeurtenis te doen verstaan uit het bedrijf der parafrase.

Laat ons de poging mogen aanvullen door een en ander vast te knopen aan de beteekenis en het gebruik van het woord.

De Duitse pastor, die de A. B. U. verzorgt, spreekt van zijn „Umschreibung“; deze Neder-

landsche onderneming dient zich onder den naam „Paraphrase“ aan. De woorden beduiden hetzelfde. Parafrase heeft tegen, dat het geen woord van Nederlandschen bodem is. Maar „Omschrijving“ of nog leelijker „Nevenschrijving“ zou tegen zich hebben het gebrek aan duidelijkheid; het zou nog een term moeten worden. Parafrase is zulk een term. Hij heeft het uitgehouden in de historie; hij is gebruikelijk geworden boven „metaphrase“ en „metabolé“, die aanvankelijk zeker even vaak voor wat nu algemeen en overal parafrase heet, gebezigd werden. De term is bezig algemeen te worden. De Standaard meldt, dat een provinciaal blad een parafrase van de troonrede gaf; de Omroepgids spreekt in de programma's van een te geven parafrase van een klassieke melodie; het behoort tot de examen-opgaven, eens een parafrase te geven van een gedicht.

De parafrase van de Schrift, die wij Gereformeerden begeeren, zal in den trant der oude grammatische parafrase moeten gehouden worden en zal de aberraties van de oude rhetorische parafrase als een baken in zee dienen te beschouwen. Ze zal de kortste verklaring van den bijbel moeten bieden en behoort te voldoen aan den wensch de voordeelen van een vertaling en een commentaar in zich te vereenigen en aldus op de gemakkelijkste en kortste manier de noodige Schriftverklaring te geven. In zijn Encyclopaedie rekent Kuyper de parafrase tot het exegetisch werk. Er is formeel een groote afstand tusschen een breede exegetische verhandeling over een moeilijke plaats en de parafrase van een bijbelboek. Maar principiëel is er tusschen beide geen verschil. Het verschil is slechts graduëel. De parafrase in den goeden zin is de kortste vorm van het geven van exegese, overmits ze niets doet dan den zin van den auteur verduidelijken onder weglating van alle bewijsvoering, die in den commentaar al naar diens opzet en omvang een plaats toch ontvangt.

Zoo kan de parafrase van de Schrift, ter dege rekening houdend met den tijd en het geld en het bevestigingsvermogen, waarover ook de eenvoudigste Nederlander beschikt, hem helpen om het Woord van God wat beter te verstaan, dan helaas dikwijls het geval is.

Allerminst wil zij het Woord van God verdringen. Na alle Schriftverklaring, ook na deze, is het laatste woord altijd weer aan de Schrift zelf. De Duitse A. B. U., welker bewerker naar ons vermoeden niet de Gereformeerde belijdenis over de ingeving der Heilige Schrift aanhangt, laat met vette letters aan het slot van elk geparafraseerd bijbelboek drukken: „Lees nu dezelfde hoofdstukken in den „Lutherbijbel“ over!“ Elke goede Schriftverklaring zal ons sterken in het geloof, dat de Schrift Gods Woord is, de parafrase niets dan menschenwoord. Elke parafrase biedt minder dan de Schrift. Maar zonder haar blijft de Schrift vaak een gesloten boek. Doch alleen de Schrift is van God ingegeven.

In de laatste jaren is onder ons Nederlandsche Gereformeerden de situatie geschapen, die voor de verschijning van een parafrase als boven bedoeld gunstig is. We zijn niet onder ons exegetisch dak en we moeten ook niet denken, dat we daar onder komen ooit. Maar we hebben aan het verschijnen van den breedten commentaar op het Nieuwe Testament van onze hoogleraren en van de Korte Verklaring, die zij met enkele onzer doctores theologiae verzorgden, heel veel te danken voor het verstaan van de Schrift. Deze werken zijn verschenen in een tijd, waarin onder de theologen algemeen belangstelling voor de exegese heerleefde. Ze helpen ons aan preeken en meditaties met veel uitlegging der Schrift. Ze boden ook de eerste hulp, toen op verschillende plaatsen in ons land, bij de vermenigvuldiging der kerkbodes ook, de jonge redacteuren, onafhankelijk van elkaar, de kolommen van hun kerkblaadjes gingen vullen met een parafrase, vaak ter vervanging der weinig gelezen en veelgemaakte „meditatie“. De parafrase prikkelde tot studie, zooals de „meditatie“ tot zoetelijkheid en rhetoriek verleide.

De parafrase heeft een tijd lang in de lucht gehangen, zooals het met zooveel gaat. Toen verzamelen geblazen werd waren velen van harte bereid. De tijd bleek er rijp voor. Het is ons blad en zijn redacteur tot eer, dat het door zijn Perschoon op dit werk, toen het in zijn aanvangen nog was, in ruimer kring de aandacht heeft gevestigd.

En nu moet het aan den man.

Destijds zijn colporteurs, zooals ze plechtig heeten, letterlijk met kruiwagens en sleden vol van exemplaren van een Matthew Henrydruk den boer opgegaan en ze hebben goede zaken gedaan. In sommige gemeenten vullen de goudgele banden armzalige boekenrekjes. Het debiet van de daarop volgende Korte Verklaring, zooveel beter voor de menschen, die duur geld voor Matthew Henry gaven, is er niet door begunstigd. De Korte Verklaring neemt ook iets te veel van het financieel kunnen en den tijd van velen onzer Gereformeerden, die toch wel graag hun Bijbel beter willen verstaan dan hun mogelijk is zonder een uitlegger.

Ook het nog veel gebruikelijke snuffelen in de

Kantteekeningen van den Statenbijbel en het vergelijken van aangehaalde teksten kost veel tijd en wordt door de gewinning aan comfort op elk terrein van den gemiddelden Nederlander tegengeslaan. Hier wordt een boek, een uitlegger, geboden, die de gewone man betalen kan. Laat hij alom weten, dat dit boek er is; dat deze reeks verschijnt; dat hij er door gebaat is; dat hij het bestuiveren kan; dat hij het koopen moet.

En God geve Zijn zegen op dit groot stuk werk, waaraan de predikanten Dr A. de Bondt, J. van Dijk, Dr C. J. Goslinga, B. Holwerda, L. Hoorweg, C. Houtman, Jac. Jonker, Dr J. H. Kroeze, J. Los, J. van Harmelen, Dr J. H. Schelhaas Hzn, G. E. van Teylingen, W. Tom, C. Veenhof, C. Vonk en H. Veldkamp hun beste krachten geven willen.

De uitgever heeft een „zesjarenplan“. Het is te hopen, dat dit niet te hoog gegrepen is. Er ligt al een en ander klaar. Maar het is verantwoordelijk werk. 't Zal onderlinge correctie en revisie niet kunnen ontberen. Schriftverklaren is altijd verantwoordelijk werk, en naarmate dit werk meer dienen wil degenen, die het oordeel des onderscheids niet zoo ruim bezitten en voor wie, wat in een boek gedrukt staat en door een dominee geschreven is, toch altijd daardoor al een zeker gezag heeft, is het moeilijker en komt het op betrouwbaarheid en nauwkeurigheid aan. Aan koopers en uitgever en auteurs zij het geduld toegebeden, dat men voor wetenschappelijk werk, dat voor een ruimen kring bestemd is, zoo dubbel en dwars noodig heeft. De Schrift bovenal en ons Gereformeerde volk daarbij zijn het offer van geduldigen, geloovigen wetenschappelijken arbeid zeker waard.

Laat ons tenslotte een enkel voorbeeld mogen geven van dit werk uit Ds Vonk's parafrase van Romeinen. Men leze Rom. 9:1 en dan dit:

„En toch heb ik zoo'n smart, geloof me. Laat men toch niet van me denken: „o, die Paulus, die is maar druk met de prediking aan de heidenen en jubelt maar van de heerlijkheid, die daar wacht. Maar om z'n eigen volk, de kinderen Israëls, bekommert hij zich niet.“ Wat ik zeg is waar, zoo waar ik leef in gemeenschap met Christus. Ik lieg niet. Mijn geweten spreekt mij niet tegen, en nu wordt het door den Heiligen Geest geleid, al ik u verklaar, dat ik bedroefd ben, ontzettend, en dat ik pijn heb, voortdurend, aan mijn hart“.

Ook deze arbeid ontvange een plaats in onze voorbede.

W.

R. S.

Oorzaken der geboortevermindering in West-Europa gedurende de 19e en de 20e eeuw.

(Slot.)

De geboortecijfers der groote steden zijn lager dan in kleinere steden en op het platteland. Het minder gelukkige levensmilieu der grootstad zou daartoe leiden.

Doch de stad als zodanig behoeft geen oorzaak te zijn van minder geboorten. Het is waarschijnlijker, dat de levenshouding der ouders niet bevorderlijk is aan de vreugde der geboorten.

Men wijst erop, dat het verhinderen der zwangerschap gemakkelijker is dan voorheen. De kennis der voorbehoedmiddelen is uitgebreid, gemeen goed geworden.

Deze middelen waren echter ook in vroeger eeuwen niet onbekend. Doch wat alles afdoet: het gebruik dezer middelen verklaart niet, waarom men ze gebruikt. Ze behoeven niet gebruikt te worden.

De beroepsarbeid der vrouw, bijzonder der gehuwde vrouw, werkt het kindertal tegen. Niet kan worden ontkend, dat de vrouwen-emancipatie mede oorzaak is van den geboorte-teruggang. Doch wat is het wezen dezer emancipatie? Is zij wellicht mede gevolg eener totaal verkeerde mentaliteit, waarover straks zal worden gehandeld?

De achteruitgang van het religieuze en kerkelijke leven dient in aanmerking te worden genomen. Er is b.v. een belangrijk verschil tusschen de geboorte-cijfers der „Roomsche-Katholieke“ en „Protestantsche“ streken. Niet alleen in ons land, doch ook b.v. in Frankrijk.

In Nederland is het geboortecijfer nog relatief hoog. De referent zegt „Die hohe Stand der Geburtenhäufigkeit in Holland ist gleichfalls zum Teil den Umstand zu zuschreiben, dass 36,4 pCt. der Bevölkerung zur katholischen Kirche und 34,4 pCt. zum Nederlandsch Hervormde kerk (Kalvinistisch), die gleichfalls gegen die Konzeptionsverhinderung wirkt, gehören.“

Als argument tegen een grooter kindertal wordt mede aangevoerd, dat de dichtheid der bevolking geen ruimte laat voor nieuwe geboorte. Japan, Italië, ook Nederland zouden in deze positie verkeren.

Ook dit argument mist voldoende grond. Immers men kan:

a. de binnentensiever gebouwen, b. de kolonies, c. de in vreedzame werkdorpen, d. de behoeven, e. de behoeven, f. de behoeven, g. de behoeven, h. de behoeven, i. de behoeven, j. de behoeven, k. de behoeven, l. de behoeven, m. de behoeven, n. de behoeven, o. de behoeven, p. de behoeven, q. de behoeven, r. de behoeven, s. de behoeven, t. de behoeven, u. de behoeven, v. de behoeven, w. de behoeven, x. de behoeven, y. de behoeven, z. de behoeven.

Ze sterker den maatschappij gedooft geen moeilijkheden toekomst.

Ook dit geboorteverminderen is immers niet maatschappelijk beter is dan merking te tuerden met gesitueerden, zijn, het oit nomen. Ech!

Batz Beul

De huidige geboorten, lijken. De dat men e kinderlief.

In dit ver dat het stel weinig of ge boortecijfer.

Na het vo komt de rel der geboort menscheijk.

De karakt peeschen m.

Bij elke alles gevraz cieele en m verrijking plaats op dan door n worden da

(Le desire staat onder opvatting rijkdom, m in zijn lev minderwan wenscht m lijke wissel mogelijke g groot kind woordelijke

Welke zij talitelt? Al tuitgang va vloeden m nalisme, v den kent e aan andere en die Ge

Het vers wijzer, hel het kind, r zijn ouder „Nicht a

Verantwor eine Eins geistigen ? listischen lich nach

De mod voor zijn van zijn k Bij de v kinderen, wenschen, verhinder verantwoord deren, do positie en gedachten

Zoo is l worden, i bij het vo den onder

Dit inte worden e het met fuistheid leruggaan mentalite worden

De Au Zaken, W te Melbo zen tuss